

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «ЮВЕЛІРНЕ МИСТЕЦТВО» В УКРАЇНІ

Підготовка майбутніх майстрів-ювелірів упродовжі різних культурно-історичних етапів в Україні здійснювалася в умовах династичної передачі майстерності, індивідуально-ремісничого учнівства, цехового навчання, підготовки золотарів в артілях, на фабриках, заводах та в навчальних закладах професійно-технічної освіти [1, с. 12].

Розвиток художньої освіти у сфері ювелірного мистецтва протягом ХХ століття відбувався в надзвичайно складних умовах, за повної відсутності на теренах України навчальних закладів відповідного профілю [2, с. 53].

На території України в середині ХХ століття функціонували відділи художнього металу в декількох навчальних закладах середнього кваліфікаційного рівня — у художніх училищах у м. Вишніця, Вінниця та Ужгород, а також у Косівському технікумі народного мистецтва та Львівському художньому училищі імені Івана Труша. Створені наприкінці ХХ століття кафедри художнього металу в різних вищих навчальних закладах (Львівська національна академія мистецтв, Косівський державний інститут прикладного мистецтва, Ужгородський художній інститут та ін.) передбачали навчання ювелірному мистецтву в контексті загального вивчення художньої обробки металу (декоративно-архітектурного ковальства), проте окремої спеціалізації з ювелірного мистецтва в жодному з них так і не було створено. Це, на нашу думку, окрім іншого, спричинено також відсутністю чіткого розподілу та градювання широкої спеціалізації обробки металу на два окремі автономні напрями: архітектурно-декоративний та камерно-ювелірний. Унікальним позитивним явищем було майже десятирічне навчання за індивідуальною програмою (та за ініціативи) викладача, художника-ювеліра В. Шоломія окремих студентів у Львівській національній академії мистецтв [3]. Нині в Україні зареєстровано та функціонують декілька вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації та спеціалізованого спрямування, навчальні заклади середнього акредитаційного рівня (як правило, при вищих художніх навчальних закладах), а також професійно-технічні освітні заклади, спеціалізації яких пов'язані з обробкою металу.

Аналіз діяльності існуючих кафедр та відділень навчальних

закладів, де здійснюють фахову підготовку за спеціальностями в галузі художньої обробки металу — як вищого освітньо-акредитаційного, так і середнього рівня засвідчив наступне: в освітній сфері художньої освіти України є один вищий художній навчальний заклад (III рівня акредитації) — Київський державний інститут декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, а також один з найдавніших мистецьких освітніх закладів України в галузі ювелірного мистецтва України — Вижницький коледж прикладного мистецтва ім. В. Шкрібляка (II рівня акредитації), де було відкрито окрему спеціалізацію з напрямку ювелірного мистецтва [4]. Решта вищих навчальних закладів здійснюють підготовку: художників декоративно-прикладного мистецтва за загальним спрямуванням художньої обробки металу із включенням вивчення ювелірного мистецтва як складової (Львівська національна академія мистецтв, Косівський інститут прикладного та декоративного мистецтва Львівської національної академії мистецтв, Закарпатський художній інститут, Вижницький коледж прикладного мистецтва імені В. Ю. Шкрібляка); дизайнерів ювелірних виробів (Мистецький інститут художнього моделювання та дизайну ім. Сальвадора Далі, Інститут мистецтва Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника) чи фахівців професійно-технічного спрямування (Рівненський факультет Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка, Навчально-виробничий центр «Академія ювелірного мистецтва»).

Проблема підготовки художників ювелірного мистецтва комплексна та багатогранна, вона потребує виокремлення, розробки та затвердження на державному рівні нових програм навчання, що передбачають створення окремого вузькоспеціалізованого напрямку, а не вивчення ювелірного мистецтва в загальному контексті художнього металу.

До проблем реалізації змісту освіти у мистецьких закладах належить також вкрай складне матеріально-технічне забезпечення кафедр декоративно-ужиткового спрямування, адже однією з особливо матеріаловитратних та енергомістких галузей є сфера обробки металів, що потребує спеціального інструментарію, обладнання та сировини [5].

З огляду на це, діяльність Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука та Вижницького коледжу прикладного мистецтва імені В. Ю. Шкрібляка є цінною та перспективною для розвитку сучасного ювелірного мистецтва України [6].

1. Авраменко О. Підготовка кваліфікованих робітників ювелірного профілю на підприємствах і в професійно-технічних навчальних закладах України : Автореф. дис. ... канд. мистецтвознав. [Текст] / О. Авраменко. — К., 2011. — 16 с.

2. Шоломій В. Становлення студії з художнього металу [Текст] / В. Шоломій // Вісник Львівської національної академії мистецтв. — Львів, 1996. — № 7. — С. 52–56.

3. Пасічник Л. Художня спрямованість діяльності кафедр художнього металу Львівської національної академії мистецтв і Косівського інституту прикладного та декоративного мистецтва в контексті підготовки художників-ювелірів [Текст] / Л. Пасічник // Українське мистецтвознавство : матеріали, дослідження, рецензії. Зб. наук. праць / ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. — К., 2014. — С. 212–220.

4. Пасічник Л. Основи навчання ювелірному мистецтву в Київському державному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені М. Бойчука [Текст] / Л. Пасічник // Мистецтвознавство '14 : Проблеми. Публікації. Панорама подій : Наук. зб. — Львів, 2014. — С. 193–204.

5. Питенина В. Круглый стол «Национальная система подготовки специалистов ювелирной отрасли Украины, ее проблемы и перспективы развития» [Текст] / В. Питенина // Ювелирный бизнес = Jewelry business / ООО «Лассо-Украина»; В. М. Можаяев (ред.). — К., 2004. — № 17. — С. 30.

6. Пасічник Л. Особливості сучасної художньої ювелірної освіти в Україні // Традиційна культура в умовах глобалізації : народна музика та декоративне мистецтво в світовому цивілізаційному просторі [Текст] / Л. Пасічник // Матеріали наук.-практ. конф. — Х., 2014. — С. 241–244.